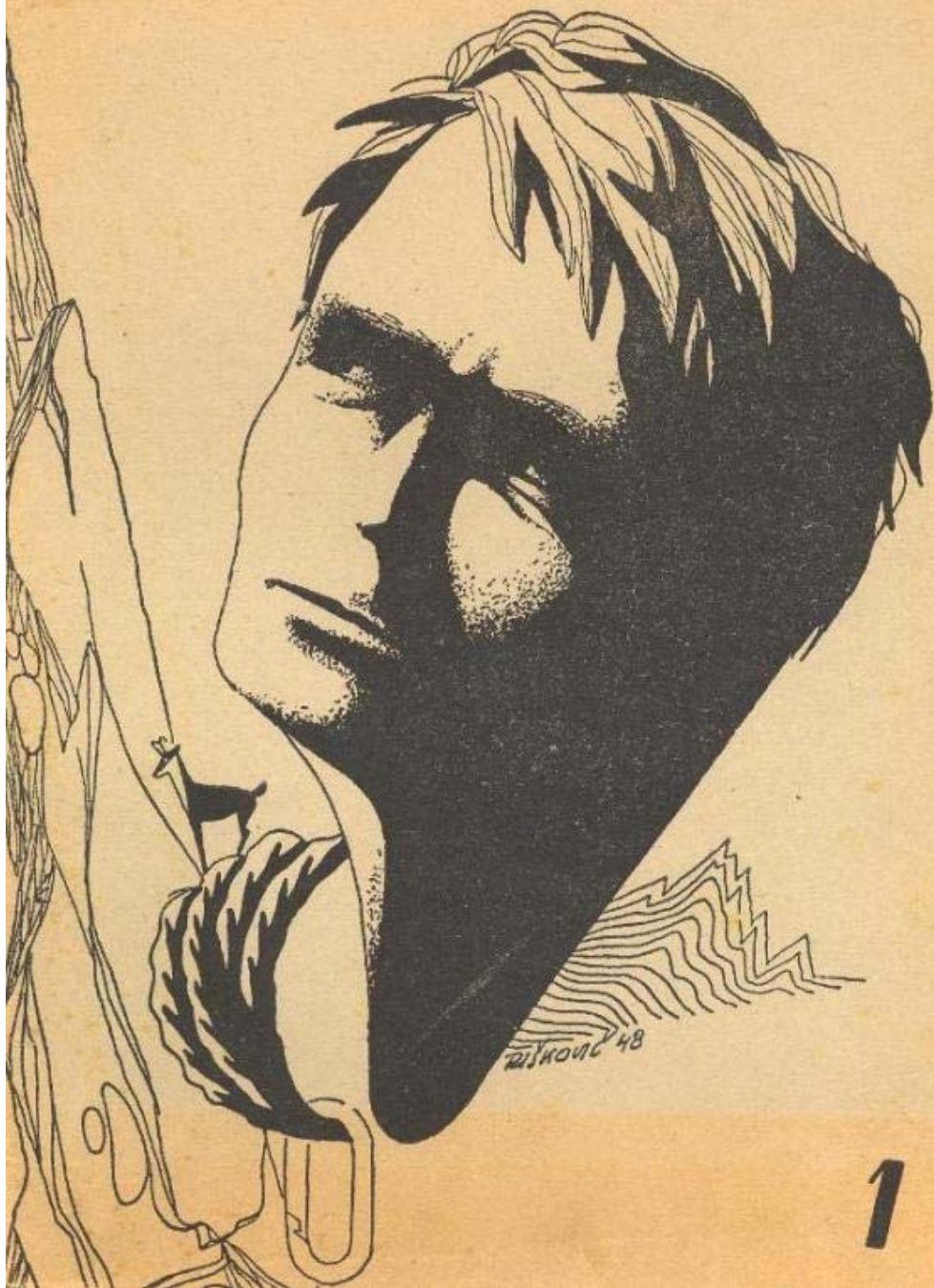

H O R O L E Z E C

84 2001/12

1

*Holíte se břitvou
nebo žiletkou?*

To není tak důležité. **DŮLEŽITĚJŠÍ** je, ihned po holení ošetřit podrážděnou pokožku **LANOLA Fluidem**! Spolehlivě zabrání nákaze, účinkuje s příjemnou ostroť, činí pokožku hebkou a vonnou.

VYRÁBÍ PILNÁČEK A PRODÁVAJÍ DROGISTÉ

Obsah:

Do nového ročníku!	1
Miško: Otvorený list	2
Dr Karel Kučera: Lavinový kurs U. I. A. A. na Weissfluhjochu 1947	3
Boris Roubal: Na návštěve u André Rocha	6
Dr Karel Kučera: Stručně o lavinách	10
Tomík Dvořák: K problému jednej chaty	13
Dr František Kroutil: Doplnky k horolezeckému průvodci ve Vysokých Tatrách	14
Vlado Šimo: Čechoslováci do Himaláji?	17
František Klus: V prašných lavinách	20
Arno Puškáš: Karčmarovým žľabom v decembri	23
Horolezecká kronika	26
Zprávy redakčné	27
Horská literatúra:	
Dr Karel Kučera: Z cizí literatury	28
Dr Karel Kučera: Novinky v české horolezecké literatuře	31

Předplatné na II. (X.) ročník »Horolezce« je Kčs 60,—,
jednotlivá čísla Kčs 10,—.

H O R O L E Z E C

VESTNÍK SVÁZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCOV
ROČNÍK II. (X.) V Prahe, dňa 15. februára 1948. ČÍSLO 1.

Do nového ročníku!

Počínáme nový ročník »Horolezce« s určitým pocitem závazku k dalšímu vývoji. Je to přirozené. Předválečné ročníky od skromného osmistránkového výtisku dopracovaly se úrovně v letech 1936-37 vysoké, s dobrými články a bohatými ilustracemi. Konec horských zájezdů a zastavení časopisu ve válečných letech je věc všeobecně známá.

S určitými potížemi podařilo se nám vydati v roce 1947 — i s určitým zpožděním — poslední číslo vychází až v roce 1948 — nový ročník, jehož úroveň dali jsme podrobiti kritice všech našich čtenářů formou dotazníku, který jsme připojili k poslednímu číslu minulého ročníku. Výsledek této akce sdělíme po zpracování a autoři třech nejlepších článků budou odměněni knižními cenami.

Nový ročník je svého druhu jubilejní, poněvadž je to desátý ročník československého horolezeckého časopisu, i když ročník VIII. omezil se pouze na jedno číslo. Půjdeme do tohoto ročníku s určitými zlepšeními a je na nás všech, abychom si časopis vytvořili tak, aby se nám líbil. Redakce se rozhodla, aby jednotlivá čísla byla rozšířena na 32 tiskových stran, a aby v každém čísle byla samostatná čtyřstránková obrazová příloha. Budeme otiskovati fotografie a když bilance časopisu bude aktivní, budou autoři článků a obrázků za svou práci honorováni.

V důsledku tohoto rozšíření rozsahu i obsahu rozhodla se redakce a administrace k úpravě předplatného za časopis na Kčs 60,— za celý ročník, jednotlivá čísla budou se prodávati za Kčs 10,—.

Svaz československých horolezců čeká v roce 1948 práce s kongresem Mezinárodní unie alpinistických organizací (UIAA), kterýžto kongres bude v červenci ve Vysokých Tatrách. Náš časopis bude na těchto kongresových pracích také účasten.

Minulý ročník ukázal, že aj jamesáci sa začínajú zaujímať o spoluprácu na našom časopise. Je to, bohužiaľ, len niekoľko málo jedincov, ktorí túto spoluprácu vyjadrili aj činom, príspevkom. Zdrucujúca väčšina, nielen jamesáci, ale aj českí horolezci, si neuvedomuje, že sme vlastne jedna rodina, roztratená po celej republike, a že spojovacím článkom všetkých so všetkými je práve »Horolezec«. Doteraz len veľmi málo našich čitateľov reagovalo na naše výzvy, aby zverejňovali svoje zážitky, skúsenosti a pozorovania. Zaujima nás každá sebamenšia i zdanlivo nedôležitá zpráva. Chceme veriť, že v tomto roku dostaneme viac hodnotných príspevkov a že tým sa zlepší aj úroveň časopisu.

Do nového ročníku ideme s vierou, že za spolupráce všetkých našich čitateľov sa nám všetky naše predsavzatia zdaria. Jubilejný rok republiky a náš kongresový rok bude tiež úspešným rokom československých horolezcov!

Dr Kučera - Dr Roubal.

Otvorený list

Na vás sa obraciam týmto listom, milí priatelia horolezci, ktorých Sväz čsl. horolezcov za mimoriadnej podpory ministerstva školstva a povereníctva školstva vysiela do cudziny. Už viac vás bolo vonku za hranicami, väčšinou z Čiech a Moravy, no boli i od nás, i keď málo. Boli ste vybraní ako najlepší a najschopnejší z našich radov a zúčastnili ste sa horolezeckých škôl, záchranných kurzov, medzinárodných sjazdov a medzinárodných horolezeckých týždňov či vo Švajciarsku, Francii alebo inde, kde horolezectvo je svetovou triedou. A predsa v našej spolkovej tlači tak málo ste zhodnotili túto úžasnú príležitosť, ktorá vám bola tak vďačne poskytnutá.

Príslušné inštitúcie tieto vaše zájazdy finančne sanovali. Predpokladalo sa, že si budete pokladať za morálnu povinnosť voči sebe a i voči nám ostatným, ktorí sme vašimi priateľmi, že budete štedrejšie rozdávať to, čo ste medzi lepšími získali. Nie je ničím opodstatnená vaša výhovorka, že nás to nebude zaujímať! Neklamte sami seba! My sme na všetko zvedaví, zaujímajú nás i také veci, ktoré snáď vy pokladáte za malicherné,

bezpredmetné. Spôsob cestovania, ráz krajiny, charakteristika ľudu. Čo ste mali na obed, na večeru, áno, aj to by sme radi vedeli! Ako ste a v čom ste bývali. Stavby chat a mnoho rozmanitých drobností. No, a o spôsobe a technike lezenia, o výzbroji a výstroji, o tom ani nehovorme, to je samozrejme! Tieto všetky poznatky nám sdelte, aby tí, ktorí pôjdu za vami, neštápli v prázdnu a nestáli nerozhodní. Ti majú morálne právo čerpať z vašich skúseností a vy máte morálnu povinnosť uľahčiť im to, čo vám bolo ťažké!

Pre budúcnosť vám odporúčame mať pri takýchto príležitostiach oči i uši otvorené, všímať si každých maličkosť a viesť si denník, aby ste mali z čoho čerpať látku pre články, reportáže a fejtóny. Tým z veľkej časti splníte úkol, kladený na vás, keď zas budete odchádzať za novými poznatkami. Uvedomte si, prosím, že nejdete iba pre svoju zábavu, ale že beriete na seba aj akýsi dlh, ktorý po svojom návrate musíte splatiť oveľa aktívnejšou činnosťou. A tento dlh nemožno splatiť iba výhovorkami, ale — pero do ruky, pekne sa zamyslieť a na pár stránkach vyložiť svoje zážitky, skúsenosti a poznatky, za ktorými ste boli vyslaní. A vám, ktorí ste tak doteraz, aj napriek klubovým urgenciám, neučinili, vám je adresovaný tento môj list.

Váš Miško.

Dr Karel Kučera:

Lavinový kurs U. I. A. A. na Weissfluhjochu 1947

L' Union Internationale des Associations Alpines v Ženeve uspořádala ve dnech 8.—13. prosince 1947 kurs horské záchranné služby a kurs lavinový na Weissfluhjochu nad Davosom. Kurs měl býti uspořádán již v roce 1946, byl však pro nepříznivé sněhové poměry odložen a proveden teprve nyní. Slo o první pokus Unie o odborný kurs s mezinárodní účastí — mimo pravidelné roční zasedání — a možno říci, že se zdařil.

Vlastní technické provedení tohoto kursu bylo svěřeno švýcarskému Eidg. Institutu für Schnee- und Lawinenforschung

na Weissfluhjochu nad Davosem. Účastníci byli ubytováni v Davosu a každý den ráno vyjížděli lanovkou do Institutu na Weissfluhjochu — 2660 m nad mořem vysoko, kde se konaly přednášky a praktický výcvik. Kursu předsedal p. Edmond d'Arcis, předseda U. I. A. A., technickými vedoucími byli p. ing. E. Bucher, ředitel Institutu a p. ing. André Roch, známý horolezec a spisovatel, účastník několika himalajských výprav. Z účastníků měli Čechoslováci většinu, bylo jich sedm, tři Švýcaři, jeden Jihoslovan a jeden Ital. Jako další instruktoři působili vědecké síly z Institutu a členové záchranné služby »Parsenn-Dienst«.

Program celého kursu nebyl předem přesně stanoven, zprvu šlo o přednášky a praktické ukázky studia sněhu, později se přizpůsobil též pro záchrannou službu, provozovanou v Davosu a okolí Parsennu, aby účastníci mohli osvědčené způsoby záchrany a získané zkušenosti použít ve svých horách.

Postup přednášek a výcviku venku byl zvolen podle zkušeností z kursů švýcarské branné moci během války při mobilisaci v letech 1939—1945. Vojenské příručky o této službě jsme si též vzali sebou jako součást písemného materiálu.

Pravidelný denní program byl vždy zahájen výjezdem lanovkou z Davosu na Weissfluhjoch, kde konány v místnostech Institutu přednášky teoretické a probrány tam během kursu postupně: tvoření sněhu, pozorování meteorologická, metamorfosa sněhu při změnách teploty, podmínky pro vznik lavin, preventivní opatření v nebezpečných místech, prohlídka technických zařízení na dopravu raněných a zasypaných, první pomoc při neštěstích.

Praktický výcvik venku v terénu spočíval zejména v sondování sněhu váhovou sondou (nárázovou sondou — Rammsonde) a zjišťování různých hladin a únosnosti sněhu v jednotlivých spodních vrstvách a zkoumání tohoto stavu se zřetelem na lavinové nebezpečí, měření teplot sněhu, jízdě v lavinových svazích a volbě cesty, jízdě s lavinovou šňůrou, odstraňování lavin pomocí traskavých náloží se zhotovením těchto náloží, byly provedeny ukázky hledání v lavině pomocí cvičených psů, provedeny jízdy s raněným na kanadských saních.

Pokud kurs měl název lavinový kurs, nedovolilo počasí — snad proto, že to bylo předem ohlášeno, pokud se jednalo o la-

viny, aby se vše vyzkoušelo prakticky. Sníh na Weissfluhjochu byl prachový, ale nebylo ho tolik a byl spojený s podkladem, takže během kursu nespadla v okolí Weissfluhjochu ani jedna lavina a svahy obvykle lavinesní vzdorovaly tentokrát i traskavým náložím. Proto řada věcí při výcviku venku byla vyzkoušena pouze improvizovaně.

Po skončení praktického výcviku venku následoval vždy sjezd do Davosu, po každé jiné cestou, vždy s prohlídkou pozorovacích sněhových polí Institutu nebo zabezpečovacích zařízení v oblasti Parsennu (nouzové SOS telefony, ochranné chaty).

V odpoledních hodinách pokračovalo se v přednáškách dole v Davosu a to opět o meteorologii, o první pomoci a o organizaci záchranné služby.

Ve večerních hodinách byly vždy debaty, během kterých probrána zejména celá organizace švýcarské záchranné služby horské, kterou vede SAC (Schweizer Alpen Club) a v místech značného lyžařského sportovního ruchu s lanovkami místní služby, jako v Davosu »Parsenn-Dienst«.

Kurs byl zakončen večer dne 12. prosince společnou večeří, když před tím všichni navštívili přednášku ing. André Rocha o jeho himalajských cestách v kursu pro lyžařské instruktory v davoském vojenském domově. Naši zástupci pozvali všechny účastníky do Tater k příležitosti kongresu U. I. A. A. v červenci 1948. Pro dny 13. a 14. prosince byla účastníkům kursu povolena ještě poloviční sleva na lanovce, které využili, v neděli odpoledne dne 14. prosince byli českoslovenští účastníci a dr. Avčín z Lublaně pozváni k ing. Rochovi, kde při kávě mohli si prohlédnouti fotografie a kresby z Alp, zejména z oblasti Mont-Blancu a Matterhornu, ze tří himalajských výprav, ze Skalistých hor v USA a z Grónska.

To bylo ukončení a rozloučení s milými švýcarskými přáteli, kteří se velmi zajímali o Vysoké Tatry a doufáme, že je tam uvidíme jako horolezce.

Doba kursu byla úmyslně zvolena ještě před zahájením plné lyžařské sezony v Davosu, aby výcvik venku nebyl rušen návalem běžných lyžařských hostů a aby absolventi mohli poznatky uplatnit již tuto zimu ve svých zemích.

Letouny Československých aerolinií dopravili nás ve dnech 15. a 16. prosince v pořádku do Prahy.

Na návšteve u André Rocha

Chystali sme sa s Alom, že pôjdeme do Arosy. Nie však tak, ako chodia obyčajní zahraniční a kúpeľní hostia, ale na lyžiach. Lanovkou na Weissfluhjoch, potom krásny sjazd do Langwies, ktorý podľa mapy sme už mali preštudovaný. Z Langwies je to kúsok vlakom do Arosy, z Arosy lyžiarskym výťahom na chatu Hörnli. Tam nocľah a druhý deň by sme účinkovali na arosských »pistách«. Večer vlakom do Davosu, kde v hoteli »Garni« bol náš hlavný stan. Mali sme to pekne vymyslené, tešili sme sa na krásny výlet. Skazil nám ho ale vrátny hotelu »Garni«. Práve sme raňajkovali, keď prišiel s tým, že nás volá telefón.

Volal André Roch a pozýval československú delegáciu (5 Čechov a 2 Slováci) a dr. Avčina (juhoslovanská delegácia) na poldruhú poobede k sebe do bytu na čiernu kávu! Samozrejme výlet do Arosy odpadol a utešili sme sa tým, že aj tak máme málo peňazí a počasie sa môže zajtra skaziť. Príčina nášeho ľahkého rozhodnutia bola však iná.

Ing. André Rocha sme najprv poznali len z kníh. Z jeho kníh. V Davose na lavinovom kurze sme ho poznali ako nášeho inštruktora, vodcu a dobrého priateľa. Teraz sme mali príležitosť vidieť ho v súkromí a vidieť pracovňu, v ktorej sa pripravujú odvážne a krásne výpravy do Himaláji. Chceli sme sa tiež niečo dozvedieť o jeho poslednej výprave. No, krátko povedané, osobnosť André Rocha + naša zvedavosť boli silnejšie ako všetky sjazdy v Arose dokopy.

Keď sme vychádzali z hotelu napadlo nás, že by sa patrilo pani Rochovej priniesť nejakú kytku. Nastala shánka po kvetinárskejších obchodoch, o ktoré síce neni v Davose núdza, ale v nedeľu obyčajne sú obchody zavreté. Na šťastie našli sme kvetinarstvo, kde v dome býval aj majiteľ a nakoľko sme boli zahraniční hostia, tak nás obslúžil. Zmeškali sme tým desať minút, mrzelo nás to, lebo Švajciari sú presní a nemajú radi oneskorenie. Kytica však napravila náš hriechok a pani Rochová bola veľmi potešená. Privítali nás milo a Roch nás zaviedol do svojej pracovne. Najprv nesmelo začaly padať prvé otázky, ale za chvíľu padaly jedna za druhou a Roch, zrejme pripravený

a zvyknutý na túto bubnovú paľbu otázok, ochotne odpovedal. Roch je Francúz a preto aj jemu, stejně ako nám, nemčina miestami vynechávala.

V izbe, ktorej jednu stenu tvorila knižnica, viselo množstvo obrazov z Álp, Himaláji, zo Sev. Ameriky, Aljašky, Grónska. Všetko Rochova práca. Na inštitúte (I. für Schnee- und Lawinenforschung) má Roch nádherný obraz K—2 (Karakorum).

Pani Rochová doniesla kávu a zákusky a Roch vytiahol fotografie a spomienky. Debatovalo sa o Himaláji. Roch hovorí, že tajomstvo úspechu je dosť jednoduché — vydržať s dychom a vedieť se vyhnúť lavinám a potom — mať bohatého mecenáša.

Na poslednú výpravu sa vybrali piati, z toho jedna žena. Loďou do Karači, z prístavu Karači železnicou do Dehra Dun. V Dehra Dun celý náklad pre výpravu vo váhe 5168 kg bol roztriedený a naložený na chrbty 150-tich nosičov, čiže jeden nosič niesol okružle 34 kg. 16 dní pochodovala karavána nosičov 260 km dlhým údolím Bhagirathi k l'adovcu Gangotri. Na moréne 30 km dlhého l'adovca vo výške 4500 m zriadili si hlavný tábor. Stany pre výpravu zhotovila jedna nemecká firma v Mnichove, Sherpovia používali stany švajciarskej armády. Pre budúcu výpravu, ktorú už Roch pomaly pripravuje, má už skonštruovaný stan s dvojitou strechou a s predizbičkou, v ktorej v nepohode možno aj variť na variči. Sherpovia si nevedeli vynachváliť wibrany. Roch sám ich s obl'ubou používa a keď ich už má zošlapané, tak si ich namontuje na svoje celokožené lezečky.

Výprava bola z väčšej časti súkromný podnik a stála okružle 40.000 švfrs. (cca 500.000 Kčs), z čoho väčšiu časť financoval Sutter. Zbytok hradili účastníci a konečne firmy, ktoré výpravu využily k reklamným účelom a výprave ako reklamný materiál poskytly svoje výrobky. (»Horolezci v Himaláji pijú len Ovomaltinu!«).

Debatovalo sa o Rochových posledných výstupoch, na Kedarnath a Satopanth. Vytiahol papier a tužku a už kreslil náčrty vrchov a výstupov a vysvetľoval. Zaujímavú historku rozprával o dobýjaní Kedarnathu (6940 m).

»Prvý pokus vystúpiť na Kedarnath sa mojím pričinením nezdaril — rozprával Roch. — V tábore č. III, ktorý sme zriadili vo výške 6200 m pod obrovským previslým blokom (nazvali sme ho Sentinelle Rouge) dostal som horúčku. Kamaráti zo strachu, aby som nedostal zápal pľúc, odložili ďalší výstup a zišli sme

do hlavného tábora. Dole som sa rýchlo zotavil a 25. júna o piatej hodine sme zatvárali stany v tábore č. III a pomaly vystupovali na vrchol »Bieleho chrámu« (Weisser Dom). O deviatej sme boli na vrchu a pred nami sa tiahol najprv skalnatý, potom zasnežený hrebeň a až za ním, asi o 100 m vyššie belela sa špička Kedarnathu. O druhej poobede mali sme už skalnatý hrebeň za sebou a postupovali sme po tvrdom zľadovatelom snehu hrebeňa ďalej. Sutter filmoval ťažký výstup prvej dvojky. V tom sa ozval výkrik, obzreli sme sa a videli sme, ako predák Sherpov Wangdi Norbu sa rúti dolu zľadovateľým svahom. Sutter duchapritomne zapichol čakan do snehu a chcel istíť, ale bolo už neskoro. Norbu už mal veľkú rýchlosť a strhol Suttera so sebou. Bol to strašný pohľad — hovorí Roch — na dve postavy letiace dolu bielym svahom. Asi po 300 metrovom páde, zakončenom saltom cez 10 metrovú ľadovú stienku, zastali. Za chvíľu, ktorá sa nám zdala nekonečnou, dvíha sa jedna postava a kýva na nás. Je to Sutter. Vďaka Bohu, myslíme si, aspoň jeden žije. Veľkým oblúkom začali sme zostupovať k nešťastníkom a za 1½ hodiny sme boli u nich — im to trvalo pár sekúnd. Sutterovi, ako zázrakom, sa skoro nič nestalo, Norbu mal zlomenú jednu nohu a na druhej nohe a na hlave bol zle poznačený Sutterovými mačkami, Sutter na neho dopadol nohami napred. Hneď začala prvá pomoc a záchranné práce. Norbu sme zabalili do provizórneho vreca zo stanových dielcov a fahali sme ho dolu, priamo cez ľadovec, do tábora č. II. V ľadovci nás však zastihla noc. Zima nás zahnela do hlbkej ľadovcovej trhliny, kde sme celú noc prebdeli. Ráno sme boli tak vyčerpaní, že sme už Norbu nevládali fahať cez ľadovec so sebou a nevedeli sme aké prekážky nás ešte čakajú a tak sme sa rozhodli, že ho necháme v tej ľadovcovej trhlíne dobre zaopatreného a že pošleme čerstvých Sherpov pre neho. Sostup do tábora č. II sa podaril a traja Sherpovia, čo nás tu čakali, sa hneď vybrali pre svojho predáka. Boli už blízko pri ňom, ale nenašli ho a po dlhom hľadaní vrátili sa večer sami. Po krátkom oddychu na druhý deň sme sa vybrali pre poraneného. Našli sme ho ľahko, ale prvý pohľad na neho bol strašný. Chudák Norbu počul svojich krajanov rozprávať a chodíť okolo, nemôhol ich však zavolať. Zo zúfalstva chcel sa prebodnúť vreckovým nožom, no nemal silu prepichnúť šaty a hrudný kôš a tak sa podrezal. Das war ja sehr lustig! — poznamenal Roch a usmial sa. Necháпали sme dosť dobre, prečo je to veselé, keď sa niekto podreže. Keď sme však počuli koniec tohoto príbehu,

tiež sme sa museli zasmiať. »Norbu však nemal sily ani sa podrezať — pokračoval Roch — porezal si len kožu na hrdle, potom pravdepodobne omdlel a tak ostal na žive. Nastalo nové prevazovanie a do večera bol Norbu v teple a v bezpečí tábora č. II. Norbu je už zdravý a má len jazvu pod bradou ako upomienku na Kedarnath.

9. júla vyšli sme z hlavného tábora na moréne ľadovca Gangotri (4500 m) už po tretí raz skúsiť šťastie na Kedarnathe. Tábor č. II aj tábor č. III pod Sentinelle Rouge našli sme nepoškodený. 13. júla od šiestej hodiny ráno boli sme už na ceste. Výstup sa konečne podaril. Sostupovali sme nám už známou cestou cez ľadovec a večer o 11. hod. dorazili sme do tábora č. II« — ukončil Roch historiku o Kedarnathe. Veru, das war ja sehr lustig!

Potom sme hovorili o Satopanth (7075 m), sedemtisícovke. V Himalaji je vyše 200 vrcholov nad 7.000 m a z toho len 35 slezených — teda objaviteľskej a horolezeckej práce dosť a dosť pre pár generácií, nehovoriac o osmitisícovkách. Výstup na Satopanth bol posledný, ktorý výprava robila. 150 m pod vrcholom prišli na miesto, ktorým museli prejsť, ktoré však hrozilo sosypaním, lavínou, len čo by sa ho niekto odvážil dotknúť. Roch s jedným Sherpom sa odvážil a — prešiel.

Ešte dlho nám rozprával o živote v táboroch na ľadovci Gangotri, z ktorého prameni posvätný Ganges. Dozvedeli sme sa, že Roch študoval stavebné inžinierstvo aj v Amerike, kam vlastne ušiel pred svojou vášňou k horám, aby vôbec doštudoval. Ale ani tam mu hory nedaly pokoja, túlal sa v Skalistých horách, bol na Aljaške a v Grónsku. V Spojených štátoch vymeriaval sjazdové trate. Jedna sjazdovka — po ňom nazvaná »Rochrun« — dala vzniknúť jednému známemu lyžiarskemu stredisku z mestečka, ktoré predtým bolo bezvýznamným (meno som veru zabudol).

A tak v družnej besede, rýchlo uplynulo jedno popoludnie a káva i vystydla. Roch - otec iste nezačínal tak skoro svoju horolezeckú kariéru ako trojročný Roch - syn, ktorý počas našej návštevy preliezol všetky kusy nábytku, liepal sa po zábradlí na schodišti a konečne sa mu podarilo vyliezť na skriňu a shodiť Matterhorn — ovšem len obraz. Bolo to krásne, počúvať Rocha a hovoriť s ním, s mužom tak bohatých skúseností, a vzácneho charakteru. Na rozlúčku nám sľúbil, že sa isto — iste príde pozrieť do Tatier.

Stručně o lavinách

(Volný překlad připomínek švýcarského vojska — z kursu záchranné služby na Weissfluhjochu u Davosu 8.—13. prosince 1947.)

A. Při lavinovém nebezpečí.

1. Nebezpečí pádu lavin je největší při čerstvém sněhu a v prvních dnech vyjasnění po velkých sněhových srážkách. Po těchto jest vyčkávati tak dlouho, až se sníh slehne a pokud možno neopouštěti chaty.
2. Nebezpečí lavin na určitých svazích může v důsledku vnitřních změn sněhu trvati po celou zimu. I kratší příkré svahy mohou býti nebezpečné při velké vrstvě čerstvého sněhu.
3. Na nebezpečné svahy jest vstupovati pouze v případě záchranné výpravy. V normálních dobách je vždy možné nebezpečnému svahu se vyhnouti nebo jej obejítí.
4. Před vstupem na lavinesní svah nutno předem určit cestu tímto svahem podle těchto zásad:
  - a) výstupovou cestu voliti vždy s použitím přirozených pevných bodů jako stromů, skal, skalních žeber a plochých míst,
  - b) postup napříč svahem prováděti pokud možno nahoře,
  - c) uvážiti, zda je možno uvolniti lavinu sešlápnutím shora nebo pomocí třaskavé nálože.
5. Vstupuje-li se na nebezpečný svah, aniž by bylo možno předem provésti umělé uvolnění sněhu, jest nutno:
  - a) ustanoviti pozorovatele,
  - b) navázati lavinovou šňůru,
  - c) chrániti nos a ústa před vniknutím sněhu,
  - d) vyvléci ruce z poutek holí,
  - e) uvolniti přední a nártové řemeny vázání,
  - f) lopaty a sondy rozdělití na střední a zadní účastníky výpravy,
  - g) naříditi rozstupy mezi účastníky tak, aby v nebezpečném úseku byl vždy jen jeden lyžař.

B. V lavině.

- a) pokusiti se vyjeti z laviny,
- b) pokusiti zachytiti se na skále nebo něčem jiném pevném nebo zarazití hůl a nechati sníh padat dolů. To se může podařiti v horním začátku laviny.
- c) je útěk nebo odpor proti váze sněhu marný, zbaviti se holí a lyží a pokusiti se udržeti se na vrchu sněhu a pokusiti dostatí se k okraji,
- d) zavřítí ústa a dbáti, aby rozprášený sníh nevníkl do plic.

C. Jednání nezasypaných.

- a) označiti vjezdovou stupu zasypaného do laviny,
- b) označiti místo, kde zasypaný v padající lavině byl naposled spatřen,
- c) ustanoviti hlídku, která varuje hledající před novým sesutím sněhu,
- d) soustavně prohlédnouti povrch laviny, zda jest viděti údy, šaty, součásti výzbroje vyčnívati ze sněhu, vyžádati si cvičené psy,
- e) soustavně prozkoumati lavinu sondami s přesným rozdělením úseků a označením úseků již prohledaných; nejsou-li ve výzbroji sondy, použítí lyžařských holí,
- f) zaslati do údolí písemné hlášení k vyžádání záchranné výpravy, ostatní pátrají dále,
- g) je-li hledání sondami bezvýsledné, vykopati ve směru spádu laviny příkopy v šíři 1,2 m, ve vzdálenosti 3—4 m od sebe, sněhové masy mezi příkopy prozkoumati sondami z příkopů.

D. Postup po nalezení zasypaného.

Po uvolnění zasypaného lavinou ze sněhu nutno provésti následující:

1. Povolati (zpravití) lékaře.
2. Rychlá doprava do bezpečí (do sněhové jeskyně).
3. Zjistiti, zda zasypaný ještě žije pozorováním dechu a srdečního tepu.
4. Očistiti od sněhu a sněhového prachu ústa, hrdlo a nos, uvolniti límec, opasek a šaty (nesvlékatí).

5. Je-li zasypaný pouze v bezvědomí, dýchá a je-li slyšeti srdeční tep:

zahřívati tělo masáží — třením, teplými šátky, příkrývkami, ohřívacími lahvemi a pod., za stálého pozorování tepu a dechu. Teprve po návratu vědomí podávati teplý nápoj.

6. Nejeví-li zasypaný známky života (zdánlivá smrt), neprodleně zavéstí umělé dýchání a to následovně:

a) prohledáním hrudního koše, zda není žádné žebro zlomeno (prasklé žebro možno nahmatati);

b) přesvědčiti se, zda nejsou žebra zmrzlá a ztuhlá, v kterémžto případě jeví žebra náchylnost ke zlomení, což při umělém dýchání může vésti ke zranění plic;

c) umělé dýchání:

při poloze bezvědomého na zádech je účinek umělého dýchání větší než při poloze čelem ke sněhu a má výhodu, že může býti prováděno současně dvěma nebo třemi lidmi a děje se střídavým přitlačováním loktů k tělu a stranou se současným stlačováním a uvolňováním hrudního koše v krajině spodních žeber. Nebezpečí při poloze na zádech spočívá v možnosti vniknutí jazyka dozadu do krku, je proto nutno jazyk upevniti šátkem a hlavu nakloniti na jednu stranu. Umělé dýchání střídavým stlačováním a uvolňováním hrudního koše v krajině dolních žeber v poloze čelem ke sněhu je proveditelné i pro jednoho zachránce;

d) umělé dýchání provádí se patnáctkrát za minutu;

e) umělé dýchání provádí se, nenařídí-li přítomný lékař jinak, nepřetržitě tři hodiny;

f) jsou-li zlomena žebra, nutno prováděti umělé dýchání pouze stlačováním a uvolňováním v krajině břišní.

7. Bezvědomému nedávati žádné nápoje — zakázati jiným, aby bezvědomému nalévali do hrdla tekutinu.

8. Po návratu vědomí: zjistiti, zda je jinak zraněn, ošetřiti a obvázáti a provésti transport do nemocnice.

9. Během transportu dopravovaného stále pozorovati, poněvadž vnitřní zranění mohou ohroziti jeho život. Může ztratiti vědomí, zadusiti se nebo vnitřně vykrváceti.

JUC Tomík Dvořák:

K problému jednej chaty

Niet azda v Tatrách turistu, ktorý by si neurobil výlet na jedno z najúchvatnejších vyhlídkových miest republiky, na Rysy. Turistu, ktorý z doliny Žabích plies vystúpil povedľa zuboženej útulne do sedla Váhy, dôležitého to tatranského prechodu z juhu na sever, na prvý pohľad uchváti divukrásna sceneria jedného zo severných kútov Tatier — Bielovodskej a Českej doliny. A čo potom horolezec! Najvábnejšie partie v skalných stenách blízkeho i vzdialenejšieho okolia sú horolezeckým rajom v pravom slova zmysle. No, jestvuje tu vážna prekážka, ktorá horolezcom zabraňuje sústavné »prelezanie« tejto časti Tatier: odvsadial' je sem príliš ďaleko, pri prechode sediel sú veľké výškové rozdiely (Váha, Železná brána, Prielom) a tým nástupy sú veľmi únavné. Málo je takých, ktorí by sa odhodlali stanovať v Českej alebo v Kačej doline a prekonávať denne ťažkosti, spojené s dopravou proviantu. Je darmo, sme dnes zvyklí na chatu, ktorá by nám zaistila odpočinok po ťažksj celodennej túre, túžime mať strechu nad hlavou za studených a daždivých tatranských nocí. A tu sme u koreňa našich bolestí: severná strana Tatier potrebuje nutne chatu. A nielen horolezci-jamesáci ju potrebujú, stovky turistov by s radosťou uvítali novú cestu do srdca hôr malebnou Bielovodskou dolinou. Chata by sa čoskoro stala dôležitým faktorom v cudzineckom a turistickom ruchu Vysokých Tatier.

Záležitosťou stavby chaty na severnej strane Tatier už dlhší čas zaoberá sa bratislavská skupina JAMES-u a možno povedať, že si ju osvojila ako svoju prestížnu vec. Zásluhu na tom má dr. Roubal, ktorý prvý z nás sa touto vecou začal vážne zaoberať. Nehovorilo sa iba na plano, padly konkrétne návrhy, boly predložené plány (ing. Bořuta) a jeden čas sa videlo, že v lete 1947 už chata bude stáť. Jamesácke predstavy o chate boly, pravda, veľmi skromné: mala to byť iba malá útulňa, v zime neobhospodarovaná, ktorej vybudovanie by stálo čo najmenší obnos. S ľútosťou treba konštatovať, že ani tieto minimálne požiadavky JAMES nemohol na kompetentných miestach presadiť a miesto stavby sa dosiahlo len neurčitých sľubov.

Každý horolezec a každý tatranský turista by sa mal všetkými svojimi schopnosťami zasadiť o to, aby sa táto stavba

uskutočnila. A nie nejaké provizórium, s ktorým by sme sa boli smierili ešte vlni, ale teraz žiadame veľkú, patrične vybavenú chatu s celoročnou prevádzkou. Nevie, kol'kými miliónmi bolo v štátnom rozpočte a v rozpočte KSTL pamätané na stavbu chát, ale keď sa našlo dosť peňazí na lyžiarske výťahy, keď sa ide stavať lyžiarsky mostík vo Veľkej Studenej doline, keď denne čítame o rekonštrukcii a stavbe nových turistických chát na všetkých stranách, bolo by tak ťažké postarať sa o túto nanajvýš nutnú a dôležitú stavbu? Treba tiež vyzdvihnúť, že nechuf k uskutočneniu tohoto plánu zo strany KSTL ako aj patričných úradných činiteľov je zlou vizitkou pre chápanie cudzineckého a turistického ruchu vo Vysokých Tatrách. Radi dnes berieme príklady zo zahraničia, soberme si tentoraz dobrý: alpské štáty kladú na stavbu chát a útulní zvýšený dôraz, lebo peniaze investované do týchto podnikov, sa im v devizách zahraničných návštevníkov zmnohonásobene vracajú. U nás by to nešlo?

Apelujem na jedného zo zakladateľov JAMES-u, teraz predsedu KSTL, na pána Gustáva Nedobrého, ktorý svojho času na stavbu tejto chaty slúbil 20.000,— Kčs, nech svojím vlivom pohne Ústredie KSTL a patričné úrady od sľubov k činom, lebo je aj jeho členskou morálnou povinnosťou, aby dopomôhol JAMES-u k vlastnej chate. A všetci jamesáci, všetci, by mu v tom pomohli zo všetkých svojich síl, pomohli by i finančne i prácou!

Je ťažko zapôsobiť na človeka, no oveľa ťažšie na úrady a inštitúcie. Jestvuje však takzvaná sila tlačenej slova a je mojim priáním, a, myslím, priáním nás všetkých, aby tieto riadky pohly kompetentnými miestami a aby sa veľké spoločenstvo milovníkov Tatier raz dočkalo splnenia jedného zo svojich snov. Sny sa niekedy menia v skutočnosť a u tohoto to dokonca nie je tak ťažké. Len chcieť a trocha dobrej vôle a verím, že sa dožijeme stavby chaty na severe Tatier.

Dr František Kroutil:

Doplňky k horolezeckému průvodci ve Vysokých Tatrách

Připravil jsem do tisku II. vydání průvodce, kdy jsem neměl ještě informace — zejména s polské strany o některých nových výstupech ve Vysokých Tatrách, vykonaných v letech

1934—1946. Seznam těchto výstupů vyšel v polském časopise »Taternik« teprve roku 1947 (ročník XXIX, str. 18-20 a str. 57-59) a o slovenských prvovýstupech z let 1946/47 dočítáme se v »Krásách Slovenska« 1947 (ročník XXV, str. 84-87).

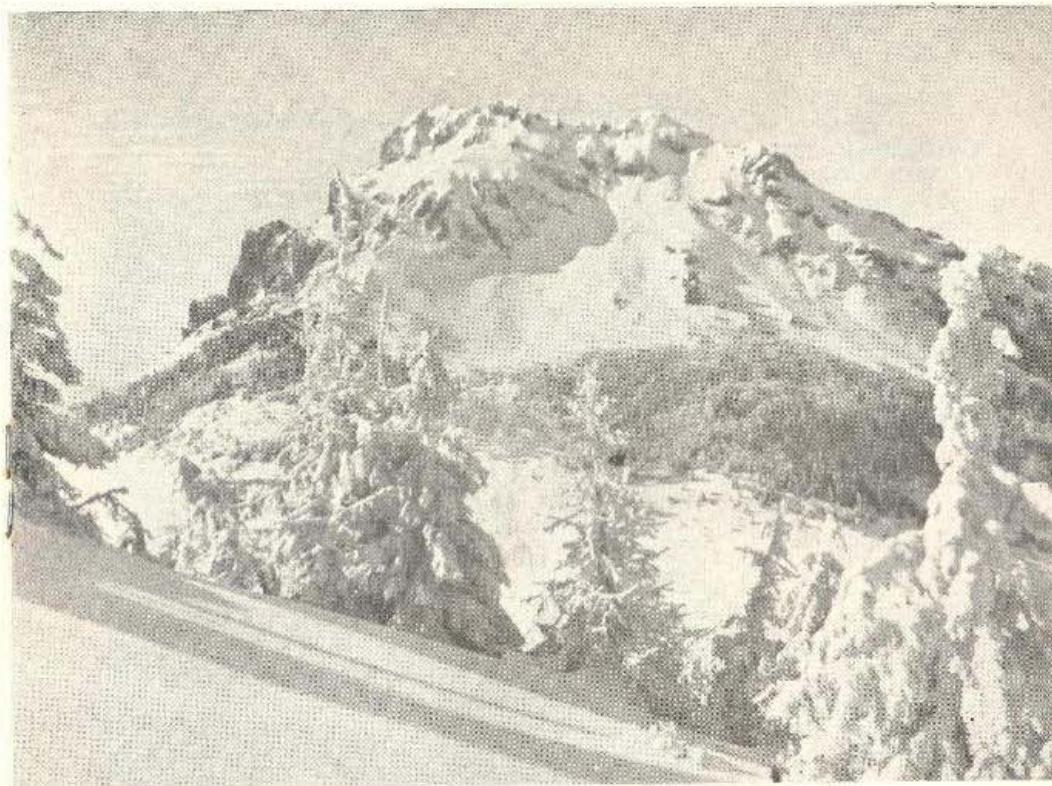
Pro naše horolezce uvádím přehled těchto výstupů, o nichž v průvodci není zmínka. Varianty neuvádím. Připojuji čísla, jaká by měla v našem průvodci. Omezují se zatím na slovenskou část Vysokých Tater.

- 89 A Terianska veža SZ stěnou, část. nový výstup — M. Gajewski a Zb. Korosadowicz 22. VIII. 1946.
- 90 B Nižné Terianske sedlo přímo od S — H. Czarnocki a J. Januszkowski 26. IX. 1946 (popis v »Taterniku« XXIX, str. 61).
- 439 A Volova veža JZ žebrem — A. Puškáš a A. Körtvélyessy 15. VII. 1947 (popis viz »Krásy Slovenska 1947, str. 85).
- 475 A Rysy V stěnou, levou polovinou — J. Staszal a druhové v srpnu 1944.
- 475 B Rysy V stěnou, pravou polovinou — Č. Mierzejewski a T. Orłowski 6. VII. 1946.
- 493 A Česká veža, středem J stěny — W. Goslawski, K. Paszucha a M. Pully 13. VII. 1939.
- 504 A Vyšný Žabí štít, přímo S stěnou — W. Henisz - Kamińska a T. Orłowski 6. IX. 1946. Popis v »Taterniku« XXIX, str. 22.
- 597 A Dračí štít JZ stěnou, středem mezi JV vrchol a věžičku — A. Puškáš a K. Zlatník 25. VIII. 1947 (popis viz »Krásy Slovenska« 1947, str. 84).
- 597 B Dračí štít J pilířem — J. Piotrowski a J. Stryjeński 15. IX. 1944.
- 612 A Záp. Rumanovo sedlo přímo od S — Č. a J. Mierzejewští 1. VIII. 1939.
- 618 B Galerie Ganku, nová (čtvrtá) cestou SZ stěnou — prostředkem — Č. Łapiński a K. Paszucha v srpnu 1944.
- 618 C Galerie Ganku, pátá cesta SZ stěnou (část. nová levou polovinou) — A. Dobrowolski a K. Paszucha v červenci 1944.

- 826 A Ganek JV stěnou — W. Goslawski, K. Paszucha a M. Paully 16. VII. 1939; nový výstup JV stěnou — Š. Virost a J. Andráši 13. VIII. 1946 (popis viz »Krásy Slovenska« 1947, str. 87).
- 669 A Veža Železnej brány, část. nová cesta S stěnou — Č. Hryniewiecki a J. Mierzejewski 20. (19.?) VIII. 1939.
- 807 A Veliký štít, nová cesta levou polovinou SZ stěny — J. Staszal a S. Worva 17. VIII. 1946.
- 811 B Hrubá veža J stěnou — S. Braun a T. Orłowski 22. VII. 1939.
- 947 A Ríglové sedlo od J — A. Dobrowolski a J. Staszal 7. IX. 1946.
- 947 B Prostředná Javorová veža J stěnou — A. Dobrowolski a J. Staszal 4. IX. 1946.
- 950 A Zadné sedlo přímo od S — J. Hajdukiewicz, Z. Nessel-tuch a J. Sawicki 17.-18. VII. 1939.
- 952 A Javorový roh S stěnou — J. Hajdukiewicz, Z. Nessel-tuch a J. Sawicki 12. a 14. VII. 1939.
- 1104 A Ladový štít, přímo V stěnou — A. Brněal a R. Horní-ček 7. IX. 1946 (popis viz »Krásy Slovenska« 1947, str. 85).
- 1127 A Magurská lávka od S — J. Hajdukiewicz, Z. Nessel-tuch a J. Sawicki 6. VII. 1939.
- 1147 A Prostr. Sněhová veža středem JZ stěny — W. Goslaw-ski a K. Paszucha v srpnu 1939.
- 1174 A Spišský štít, nový sestup k Z — Z. Radwańska - Pa-ryska a W. Paryski 6. IX. 1946.
- 1356 a) Jahňací štít, část nová J stěnou — E. Hayde a V. Zaf-ková 15. VIII. 1946 (popis viz »Krásy Slovenska« 1947, str. 84).

V »Taterniku« XXIX, č. 4—5 napsal redaktor W. H. Paryski obsáhlou recenzi o našem horolezeckém průvodci. Upozorňuje na některé omyly při výkladu popisů (u cest č. 276, 374, 260, 593 A - B a v partii o variantách na Mnichu); snad se k tomuto bodu ještě vrátím, aby si vlastníci naší knížky mohli opravy zapsati. Děkuji za kamaráda J. Gellnera p. Paryskému za po-zornost, jakou recenzi věnoval a za jeho závěrečná slova:

Ke článkům o lavinovém kursu na Weissfluhjochu v prosinci 1947:

Ing. André Roch, Davos, při zapalování nálože při odstřelu laviny.

Foto dr. Kučera.

K obrazům na předcházející stránce:

1. Stanice lanovky Davos—Weissfluhjoch s budovou Eidg. Institutu für Schnee- und Lawinenforschung.
2. Pohled se střechy Institutu východním směrem — k Silvrettě.

Oba snímky B. Roubal.

**Baranie Rohy - 2536 m -
od Téryho chaty.**

Foto dr. Zbiňovský.

K snímkům na předcházející straně:

1. **Vel. Rozsutec - 1606 m v Malé Fatře.**
2. **Výstup na Baranie sedlo od Téryho chaty.**

Foto Vl. Šimo.

Stočky snímků na této předcházející straně půjčila laskavě redakce časopisu »Na cestu«, Bratislava.

»Že v průvodci jsou zmíněná nedopatření, chyby a opomenutí, nemění ničeho na skutečnosti, že průvodce je nejúplnější ze všech existujících a že je opravdu dnes nejlepší. Vždyť jakou to stojí práci a námahu sestavit takovou knížku, ví pouze ten, kdo sám se zabýval prací podobnou. Proto zasílám autorům srdečná a upřímná blahopřání k vykonané práci. Ke jménům Jana Chmielowského, Gyuly Komarnického a Mečislava Swierza, kteří tatranským generacím dávali k používání své znamenité průvodce, můžeme dnes již připojit jména Kroutila a Gellnera.«

Děkujeme též všem ostatním, kteří naši knížku s uznáním přijali. A horám, Vysokým Tatrám, děkujeme, že jejich krása, že jejich velikost, že vzpomínky na jejich skalní svět vlévaly do nás znovu a znovu nadšení vytrvat přes všechny překážky, dílo dokončit a dát je do vínku našim horolezcům. Nezištnou lásku k horám vždy nám drahé hory oplátí!

IngC V l a d o Š i m o :

Čechoslováci do Himalájí?

Áno! Musíme začať rozmýšľať o tejto možnosti už raz aj konkrétne. V krátkych dejinách nášho mladého horolezectva nebola doteraz organizovaná žiadna himalájska expedícia, ba ani žiadna väčšia výprava do Álp so zameraním čiste horolezeckým, s cieľom urvať niektorému vysokohorskému velikánovi štít nedostupnosti a nedotknuteľnosti. Zaiste mnohí sa pýtame prečo? Behom prvých 20. rokov našej republiky uskutočnenie československej himalájskej expedície by bolo podľa nazierania vtedajšieho horolezeckého sveta prinajmenšom veľmi odvážnym podnikom, ak nie až drzosťou. V tých časoch skoro výhradný monopol na Himaláje mali národy veľké alebo tie, ktoré mali skvelú horolezeckú tradíciu. My sme boli nepatrný štát s ešte menšími skúsenosťami.

No, počas vojny a po nej zmenilo sa však celkové nazieranie, ako aj technika vysokohorského podnikania tak podstatne, že anglický himalájec Tillman sa nebojí vysloviť odvážnu mienku,

že by zdolal ktorúkoľvek osemtisícovku bez pomoci nosičov. Preto teraz, keď naše horolezectvo má vzostupnú tendenciu do hĺbky i do šírky, teraz, keď pomaly prechádzame do mierových pomerov, je na nás, aby sme zaujali svoje miesto pri dobývaní a odhaľovaní tajuplných Himalájí, aj keď toto miesto bude zpočiatku zdanlivo bezvýznamné. Nemôžeme predsa večne čakať až nás niektorý národ s bohatšími skúsenosťami pozve (čo je dosť iluzórne) k spoluúčasti na niektorej expedícii. Teraz je najvhodnejšia doba, aby sme začali podnikáť sami.

Tak veľký podnik, ako je uskutočnenie himalájskej expedície sa nepodari realizovať za rok, snáď ani za dva roky, ale to práve znamená, že tým skôr musíme ho začať pripravovať. Na túto prípravu by bolo snáď najvhodnejšie utvoriť akýsi himalájsky študijný alebo prípravný výbor pri Sväze čsl. horolezcov, ktorý by sa venoval podrobnému štúdiu všetkých otázok prichádzajúcich do úvahy. Pokúsim sa aspoň bodovo naznačiť prácu tohto výboru.

1. Previesť výcvik a výchovu (za podmienok a pomerov aspoň trochu podobných himalájskym) širšieho celku elitných horolezcov, z ktorých by sa utvoril káder expedície. To by znamenalo vybrať aspoň 20—30 najlepších a s nimi uskutočniť nejaký zimný stanový tábor v Tatrách a potom tiež niečo podobného v Alpách s výcvikom v ľadovcovej technike. Tých, ktorí by sa najlepšie osvedčili poslať potom na Kavkaz. Kavkaz nie je však podmienkou, lebo mnohí výborní himalájci šli do Himaláje rovno z Álp, bez skúsenosti vo vyšších horách. Snáď, ako to hovorí aj André Roch, je najdôležitejšia telesná a duševná zdatnosť, t. j. vydržať veľké pochody, vydržať veľké strádania, vedieť nosiť ťažké bremená a zdolávať prekážky aj silou vôle. Pritom nezabúdať na súdržnosť a kamarátskosť celku. Dnes obeťavý celok 5—8 kamarátov s pár nosičmi dokáže viac ako mnohočlenná výprava s 200—300 nosičmi. Teda nakoniec vytvorí technicky dokonalú, fyzicky zdatnú, pružnú a kamarátsku skupinu desiatich jedincov.

2. Iste najťažším problémom bude zaobstaranie peňažných prostriedkov. Ale ani z toho by nás nemusela bolieť hlava. Len sa pozrime, kto financuje podobné výpravy v iných štátoch. Veľkou časťou participujú na tom rôzne verejné inštitúcie, korporácie, fondy, ministerstvá vo forme subvencií, dokonca samotní ministri osobnými darmi (u Poliakov sám ministerský

predseda). Iste by šlo aj u nás zainteresovať na veci ministerstvo informácií, ministerstvo zahraničných vecí, ministerstvo národnej obrany, a najviac samotne ministerstvo školstva s jeho telovýchovnou sekciou. Medzi finančníkov sa radia aj rôzne továrne, ktoré z reklamných dôvodov subvencujú takéto výpravy, a jak finančne, tak aj svojimi výrobkami zásobujú výpravy. Myslím, že toto by šlo previesť aj u nás a konečne oboznámiť širokú verejnosť s celým podnikom vo forme rozhlasových prednášok a potom uskutočniť buď nejakú lotériu alebo národnú zbierku. Proste z vecí spravíť prestížnu otázku celoštátnu.

3. Ďalším bodom by bolo štúdium literatúry a nadviazanie aspoň písomného styku so skúsenými himalájcami. Tiež usporiadať akési semináre prednášok o Himalájach s voľnými debatami.

4. Výzbroj a výstroj. Previesť praktické pokusy s najnovšími typmi výzbroje a výstroje a vybrať to najlepšie a najdostupnejšie. Zainteresovať výrobcov športových potrieb.

5. Výber proviantu je dôležitá otázka, lebo pri veľkej kalorickej hodnote musí mať proviant čo najmenšiu váhu a najmenší objem so schopnosťou rýchlej a ľahkej prípravy aj v najvyšších polohách.

6. Previesť štúdium zemepisné s bližším určením územia a hory, ktorá by sa mala dosiahnuť.

7. Takýto podnik ovšem vyžaduje, aby sa nezabúdalo na oboznámenie účastníkov s miestnymi pomerami vo vyhladnutej oblasti. Znamená to soznámiť sa už doma s tamojšími zvykmi a spôsobmi, práve tak ako aj s domorodým nárečím.

8. Meteorologické štúdium a podľa toho tiež zvolenie najvhodnejšej doby k prevedeniu výstupu a celej výpravy.

9. Nie podradnou otázkou je účasť zdatného lekára - horolezca. Čím viac vedných oborov budú ovládať účastníci výpravy (lekárstvo, meteorologia, botanika, zoologia, geologia, jazykoveda, atď. a film), tým väčší osov bude mať z výpravy aj naša veda.

10. Objasniť si otázku spojenia medzi jednotlivými tábormi, t. j. či pomocou spojok, telefonu, alebo rádia. Konečne dnešné moderné rádiopristroje pri svojej veľmi malej váhe budú asi najskôr použitým spojivom.

11. A najhľavnejšie, začať už teraz s diplomatickými vyjednávaniami. Vieme veľmi dobre, že Angličania museli skoro osem rokov vyjednávať s dalajlamom, kým ich opäť pustil na územie Mount Everestu po osudnej katastrofe v roku 1924.

Ako vidno, práca prípravného výboru by bola mnohознаčná. Vyžadovala by mnoho času a práce celých ľudí, najlepšie už tých, ktorí by prichádzali do úvahy za účastníkov expedície pri širšom výbere, lebo dobrý himalájec musí v sebe sústreďovať všetky schopnosti, ktoré expedícia od neho bude požadovať. Znamená to, že nestačí, keď je len elitným horolezcom, musí byť tiež dobrým lyžiarom, šikovným kuchárom, znalcom všetkých možných remesiel od opravy topánok až po slozenie rádiových prijímačov, musí mať dokonalé vedomosti meteorologické, znalosti nebezpečia lavín, musí ovládať reč domorodcov aspoň v základných prvkoch a ešte mnoho a mnoho iného.

Z toho všetkého vyplýva, že je treba dlhodobej plánovitej prípravy v každom smere na uskutočnenie himalájskej expedície, čo i len v najskromnejšom merítku. Preto začneme už teraz, aby sme si mohli raz prisvojiť niektorého z himalájskych veľikánov, tak ako je to u Angličanov nedobytný Mount Everest a u Nemcov hrozný Nanga Parbat.

Por. František Klus:

V prašných lavinách

Jak jsme se zmínili v posledním čísle minulého ročníku, provedla vojenská trojka Puškáš - Andráši - por. Klus dne 21. prosince 1947 zimní výstup Karčmarovým žlebem na Lavinovou lávku v jižním hřebenu Gerlachův a sestup Gerlachovským kotlem, za lavinesního sněhu. Došlo nás vyličení tohoto výstupu a sestupu od dvou účastníků a poněvadž se popisy navzájem doplňují, otiskujeme oba články.

Nebývá pravidlem mít tolik štěstí, co jsme ho měli při vánočním výstupu na Gerlachovský štít. Jelikož jsme ho měli, tak o tom napíši. Byla to vlastně vojenská trojka. Vojín Arno Puš-

káš-Kakaš, vojín Julius Andráši oba z »Jamesa« a já z »Kačs«, ale co hlavního, všichni čs. vojáci.

Vstávali jsme o 1/25. ráno na Slezském domě do přímo psiho počasí. Den před tím bylo tak klidno a nádherně, což nás vlastně vylákalo. Nechtělo se, ale přece o šesté vyrážíme, vysokým prašným sněhem, který jde místy do pasu. Před osmou jsme v nástupu u Karčmarova žlebu. Vichřice nás varuje tím, že nás oslepuje, vháníce svůj ledový dech do našich, kapucemi opatřených obličejů. Ale jde se, na dvou třicítkách, Kakaš první, pak Andráši a nakonec já. Z počátku — přes vysoký prašan, ve kterém stupy nedrží, neboť je ledový podklad — jde to těžce, ale později se sníh zlepšil. Karčmarův žleb má v počáteční fázi stoupání asi 45 až 50°, v polovině je ledová skalka asi 10 m, později přechází až přes 60° stoupání. Byl to hezký a rychlý výstup a rád bych jej nazval vojenským pro jeho úsilovnost. V 10,15 hodin, t. j. za 2 1/4 hod., jsme na Lavinové lávce. Zbývá tudíž hřebenovka s výškovým rozdílem asi 100 m až na vrchol Gerlachův, ale počasí to nedovolovalo. Mocný fukč se sněhem a pak čerstvý prašan na hřebeni znemožňoval další postup. Sestoupíme do Gerlachovského kotle. Volili jsme první žleb, který se nám naskytl, neboť viditelnost byla tak na 50 m. Sestup dosti strmý, ale spěchalo se a šlo se bez jistění v pořadí jako při výstupu. A teď se to stalo. Vrhlo se to na mne, jako posledního tiše a ošklivě. Stačil jsem zvolat »pozor«, když tlak se zvětšil a obestřel mne. Ztratil jsem pevnost pod nohama a smýklo to se mnou. Cítil jsem, že letím rychle dolů. Dusil jsem se. Cepínem jsem automaticky bodal, avšak marně. Vtom mocný trh a pocit, že přes mne něco teče. Reflexní pohyby hlavou i tělem a konečně mocně vydechují. Andráši, skoro zasypán, visel v poutku cepínu nade mnou na délku lana, ale držel.

Tak jsem vlastně projel jen 60 m dráhu a já myslel, že je to věčnost a že jsem už v pekle. Později Andráši vyprávěl, že na mé »pozor« skočil stranou zapíchl cepín a usilovně držel. Cítil, jak kolem něj letím a pak už šla přes něj lavina. Nebyla velká, ani se mnoho nedotkla prvního Kakaše, ale stali jsme se opatrnějšími. Před 12. hod. dostali jsme se nad skoro kolmou a úplně hladce ledovou stěnu. Kakaš šel první, já ležel na obou cepínech a Ďuso povoloval jisticí lano. Byla nám nesmírná zima a vichřice zesílila své útoky proti nám. Přes hodinu to trvalo — a pak to přišlo znovu. Opět zákeřně, tiše a ošklivě. Byli jsme oba doslova přiraženi do sněhu, jen křečovitě

držení dobře zaražených cepínů dávalo nám naději, že se udržíme. Cítili jsme oba tu mocnou sílu té tekoucí, dusící bělosti, která vnikala všude, nedovoľovala nám dýchat a snažila se nás strhnout. Vše, co ještě ve mně mysľilo, ulpělo jen na tom, držet se a nenechat se smést. Cítili jsme, jak to teče přes nás i kolem nás, až to konečně ustalo. Okamžitě byly obě hlavy venku a mocné vydechnutí. Na obou obličejích byl určité výraz, který lze nazvat strachem. Snažili jsme se dostat z tohoto sněhového objetí, které nás svíralo a zdola se ozýval Kakašův řev »povolit — povolit«. Nemohli jsme říci ani »nemůžeme«, když opět to přišlo. Bylo to strašné. Vládci hor snad chtěli definitivně zúčtovat s těmi třemi trpaslíky, kteří se odvážili rušit jejich posvátný vánoční klid. Opět jsme přelévání tím těžkým a mocným prachovým, nedýchatelným studenem. Myšlenky honily se hlavou a pocit, že toto je konec, ještě pevněji sevřel naše ruce na kování cepínů. Snad to byly vteřiny, snad minuty, ale nám se to zdálo věčností. Konečně to ustalo. Těžce dostáváme naše hlavy a těla ven a dýcháme. Ošklivá situace. Zdola hřmí zoufale Kakaš »povolit — povolit«, ale byl již konec lana, což mu oznamujeme. Sestupuji já. Nervosně, ale rychle. Snad pět minut jsem dělal více než hodinovou cestu Kakaše, však také dvakrát jsem se utrhl, ale Ďuso držel. Konečně vidím, v jaké vratké posici nacházel se Kakaš. Úzký ledový komín, skoro kolmý. Vyprávěl, že tudy šly obě laviny a jen díky tomu, že byly prachové, sypké a tekoucí, že ho nestrhly a neudusily. »Ale cítím ještě teď, že to déle nevydržíme a příští lavina nás určitě ucpe,« pravil, »rychle pryč jak jen můžem,« pokračoval. Ale Andráš musel dolů. Jak mu bylo tomu statečnému chlapci, věda, že není dostatek jistěn a k tomu ještě pokřik Kakašův »rychle, rychle, Ďuso, musíme pryč,« vysvětľují jeho slova, která úzkostlivě vykřikl: »určitě se utrhnu a zabiji«.

Ale vše nakonec dobře dopadlo. O třetí hodině nás opět veselé a tak snadno na nesnáze zapominající, uvítal chatár ve Slezském domě slovy: »vy blázni, proč jste se nevrátili v takovém počasí, měl jsem obavu, že vás půjdem hledat.«

Za noci zpět dolů do vojenských srubů nás již doprovázel pohádkový svit měsíce, který kouzľil čarovné třepty na sněhem obalených smrčcích. Pravá vánoční nálada. Když jsme se obrátili, zřeli jsme mohutný štít Gerlach, kouzelně měsícem osvětľený, kterak nám kyne na shledanou. A bylo nám dobře.

Arno Puškáš:

Karčmarovým žľabom v decembri

Motto: Život sám je nebezpečný, lebo nakoniec každý zomrie. Teda nemáme sa čoho báť.

(Binner John — zermattský vodca.)

Keď som sa túlal v marci 1947 po Tatrách, bol som raz na Východnej Slavkovskej veži. Vtedy som ho videl prvý raz. Očarovala ma jeho mohutnosť, dĺžka, strmosť. Dlho som nemohol zabudnúť na ten obraz. O niekoľko dní pozdejšie z bezprostrednej blízkosti som ho študoval už po lezecko-technickej stránke. Vtedy som nemal možnosť ho sliezť a smutne som opúšťal Kvetnicu cez Poľský hrebeň a ďalej na Prielom...

Miňaly sa mesiace, čas zimného horolezectva sa končil. Leto ma zaujalo inými výstupmi a na Karčmarov žľab som akosi zabudol. Čas utekal a končily sa i pekné dni na chate pod Rysami. V októbri som narukoval aj s Ďusom Andrášim. Po výcviku sme sa dostali k R. V. T. (Rota vojenskej telovýchovy) ako horolezci. Boli sme prelození do Tatier.

Začiatok decembra. Boly krásne slnečné dni. Často som dumal pod Gerlachom, ktorého veľkosť pôsobila ešte mohutnejšie v rannej žiare vychádzajúceho slnka. A jeho krištáľové steny priam vyzývaly...

A vtedy oživaly staré spomienky. Snehu vo vyšších polohách bolo už dosť, a tak som sa začal zaoberať s Karčmarovým žľabom. Pred vianocami prichádzali prví rekreanti do Srubov, vtedy sme sa soznámili s poručíkom Klusom z KAČ Praha. Po menšej debaťe dohovorili sme sa o túre a tak 20. XII. za krásneho slnečného odpoľudnia sme už stúpali na Sliezsky dom. Počasie bolo nádherné, sneh tvrdý.

Na druhý deň ráno o 4. hod. prebudilo ma neprijemné fúkanie vetru. Obliekol som sa a išiel som na výskumnú cestu za chatu. Moja, včera ešte tak ružová nálada, hodne klesla, keď mi vietor do tváre vrhol plnú náruč štiplavých snehových vločiek. V šere noclahárne som uvažoval o možnostiach lezenia za tak pekelného počasia. Nie, nechcel som ani len myslieť na to, aby som dnes odišiel naprázdno. A potom, v utorok nastupujeme vianočnú dovolenku. Bol by to pekný Ježiško... a už som oboch spáčov budil a vyhánal z postele. Mysľím, že pochybovali

o mojom zdravom rozume, lebo vietor so skučanim lomcoval zľadovateľmi okenicami. Teplý čaj dopomôhol trochu k zlepšeniu nálady a po menších pripravách už sme aj opúšťali Sliezsky dom, smerom na horný stupeň Kvetnice, pod »Večný dážď« . . .

Bolo to nekonečné brodenie snehom, ktorý miestami siahal až po pás, bol vlhký a veľmi sa boril. Pod »Večným dáždom« som si nadal do bláznov a odpustil som svojim druhom, ktorí sa ešte pred nedávnym taktom vyjadrovali o mne. Hore to bolo ešte horšie. A keď sme prichádzali k nástupu, vietor silnel a hádzal nám do tváre chumáče snehu, že sme sa museli miestami zastaviť, obrátiť a tak v závetrí nabrat dych.

Priznávam sa, vtedy som už aj ja premýšľal na návrat. Ale v celom tom mojom počínaní bolo čosi, čo ma napriek tým besným žiavom hnalo dopredu. . . Na jednom krytom mieste sme sa naviazali. Ja, za mnou Ďuso a Klus. Prehľad sme nemali žiaden a snežilo stále hustejšie. Postupovali sme naraz všetci traja. Nebolo možné zdržovať sa istením, hoci jediný chybný krok by bol znamenal pád celej trojky. Po dlhšom stúpaní sme sa dostali k prvému a jedinému skalnému úseku. Bol zľadovateľ a tu sme prechádzali už po jednom. Niekoľko vysekaných stupňov a už som aj zarážal čakana až po »krk«. Prešiel druhý a tretí. Odtiaľto sa začal žlab zužovať a následkom toho bol aj chránený pred vetrom. Sneh však obzvlášť na tomto mieste bol veľmi hlboký a preto sme šli pomaly — už zase všetci traja. Dĺžka sa mi zdala byť nekonečná, najmä preto, že sme nemali prehľad. Naraz začalo sa dno žlabu strmo dvíhať a narážali sme na tvrdý zľadovateľný sneh. Podľa popisu som vedel, že sa blížime ku koncu. Tu sme už postupovali s veľkou opatrnosťou po jednom, už aj preto, lebo som nechcel sekať stupy, aby sme usporili na čase.

Strmosť a hĺbku pod nami sme ani nevnímali, nakoľko pod nami bola hmľa a preto aj s väčšou istotou som zabodával všetkých desať bodcov mačiek do zľadovateľného snehu. Čerstvý sneh sa na tejto šikmej ploche vôbec neudržal.

S hora sa predieralo slabé svetlo, ešte niekoľko stupňov a už som aj bol na hrebeni. Horko — ťažko som sa vedel udržať pre veľký vietor, ktorému sa akosi nepáčila moja prítomnosť. Koniec som sa dočkal aj svojich druhov. Nedalo sa dlho rozmýšľať. Vystúpiť na samotný štít nebolo možné, len čím rýchlejšie dolu. Naším cieľom bolo dosiahnuť čo najskôr dno »kotla«.

Pomaly som začal zostupovať. Sneh bol veľmi hlboký, mal som preto vážne obavy, že sa to všetko sosunie. Opatrne som rozozával svah. Očami som hľadal lepší terén, ktorý sa sem tam objavoval v občas roztrhávajúcej sa hmle. Naraz som pocítil silný úder do chrbta. Môj čakana sedel v tom momente čo najhlbšie v snehu. Vedľa mňa to chumelilo a v celom tom hurhaji som počul s hora výstražné zdľhavé pozóóóó. . . ! Zprvu som nevedel čo sa stalo. Až potom, keď som videl Klusa medzi Ďusom a mnou, hneď sa mi všetko objasnilo. V hornej časti sa uvoľnila vrstva snehu, ktorá srazila Klusa a už sa aj viczol. Jeho nedobrovoľnú jazdu zastavil iba Ďusov čakana. Táto malá ukážka skončila dobre a začali sme byť opatrnejší.

Hmľa pomaly redla, nesnežilo a objavovali sa aj spodné srázy Gerlachovského kotla. A teraz prišlo to najhoršie. Úzky ľadový komín, asi 30 m. Pri dvojitom istení mojich spolulezcov som sa začal pomaly spúšťať do tejto ľadovej »rúry«. Netrzeplivé reči mojich druhov prezrádzaly, že som šiel veľmi pomaly. Chýbalo už len 4—5 m. Komín bol tak úzky, že som nim schádzal vzpieraním. Stál som práve otočený chrbtom k stene a kludne som sekal stup pre ďalší krok. S hora som počul výkrik a už som aj dostal prvú dávku. V zlomku vteriny som uvážil celú situáciu. Lano bolo už u konca a keď povolia, smetie ich to jediným možným smerom — na mňa. V plytkých ľadových stupoch nevydržim náraz dvoch ľudí, nehovoriac ešte o mačkách, ktoré by našly dobrú podložku v mojom chrbte. Čakana som rýchle vzpricil v komíne, sám som sa tiež ľakťami vzpricil v komíne a nechal som trochu miesta medzi stenou a mojím chrbtom. Bol to moment! Nevieť ako dlho sa sypal ten sypký prašan cezomňa, len viem, že neprijemne dusil a tlačil sa na každé možné miesto. Vrstva snehu mi strašne tlačila vrchnú časť tela na vklínený čakana. Kedy ten praskne?! No nič takého sa nestalo. Až naraz . . . bolo po všetkom — ticho — a ako na ukončenie zmizol i posledný chuchvalec hmly z doliny.

Moji kamaráti, ako som sa dozvedel pozdejšie, boli úplne zasypaní a ja som teda dostal už len zbytok lavíny, ale aj to stačilo.

Celá táto malá epizódky sa mohla veru neprijemne skončiť niekde pod južnými stenami Gerlachovského kotla. . . . Ešte hodne mrznutia sme vystáli, pokiaľ celá trojka dostala sa na plošinu pod komínom. Trvalo to pekné 3 hodiny. A bolo nám, verte mi, tak trochu i v tej zime teplo. Ďalšia práca už bola ľahká. Rýchle sme sa dostali na dno »kotla«.

Ešte sme mali pred sebou neprijemnú časť cez kosodrevinu, kde sme museli o každý krok bojovať — boli sme totiž bez lyží. O 3. hodine odpoľudnia sme sa už zohrievali teplým čajom na Sliezskej dome, kde hladní, ustatí a premočení sme priamo hltali vajička so šalámom. Pomaly sa už stmievalo, keď sme schádzali smerom na Polianku. Vietor už úplne prestal, nesnežilo. Na oblohe sa začaly objavovať prvé hviezdy a mesiačik vrhal fantastické tieň na pokojnú krajinu. Často sme sa obzerali dozadu. Steny Granátov, ako divák hercovi za dobrý výkon, kývaly nám na rozlúčku. Myslel som na lezcov — priateľov a myslím, že nepreháňam, keď tvrdím, že my sme dostali najkrajšieho Ježiška...

Horolezecká kronika

● Svaz československých horolezců pripravuje ve dnech 14. až 28. března 1948 zájezd do Vysokých Tatier. Budou prováděny zimní výstupy za vedení cvičitelů a instruktorů. Omezený počet přihlášek přijímá Vladimír Procházka, Praha II, Jungmannovo nám. č. 8.

● Redakce upozorňuje na tento zájezd, vyšlý z iniciativy Vladimíra Procházky, absolventa státních instruktorských kursů a účastníka zájezdu do Chamonix v r. 1947. Členské spolky našeho Svazu byly upozorněny na tento zájezd oběžníkem.

● V americké a britské okupační zóně Německa došlo k opětné organizaci německých horolezců ustavením »Deutscher Alpenverein«. Počíná to schůzkami pracovních výborů v místech býv. sekcí DAV a připravuje se německý horolezecký časopis. Jaká to bude organizace? Bude pracovat v duchu nynějšího podzémí v Německu se směrnicemi v duchu 1933—1945, kdy DAV se plně kryl s myšlenkami tehdejšího vedení Německa nebo budou to skupiny, které se budou starat výlučně o hory a horolezečství a kterým politika bude úplně cizí, což bychom od nich vyžadovali v zájmu nejen horolezečství, ale i celého lidstva? (Die Alpen.)

● »Häben na obloze« (»Grät am Himmel«) jest název švýcarského horolezeckého filmu, vyrobeného firmou Condor-Film A. G., Zürich. Film představuje výstup na Eiger t. zv. Mittellegiratem, jako představitelé

hráli horští vůdci z Grindelwaldu. Ve filmu nejsou žádné hrané a kaširované scény atelierové a ukazuje nejenom krásné scény horolezecké, nýbrž také krajinové. Jako propagační film snad se k nám dostane prostřednictvím švýcarských cestovních kanceláří. V »Die Alpen« je kritika tohoto filmu postavena jako protiklad proti americkému filmu »High Conquest«, představujícímu výstup na Matterhorn se zaměřením takřka kriminálním. Švýcaři považují tento film za zneužití Matterhornu k tendencím »americký filmové sensační«. (Die Alpen.)

Zprávy redakčné

● Hlavní změny pro letošní ročník 1948 oznámili jsme již v úvodním článku. Je to zvýšení rozsahu, zavedení samostatné obrazové přílohy, úprava předplatného, pravidelná období dvouměsíční, event. podle hospodářských výsledků honorování článků a fotografií.

● K poslednímu číslu minulého ročníku přiložili jsme dotazník, z jehož odpovědí zkoumáme stanovisko odběratelů o »Horolezci«. Těchto zodpověděných dotazníků dosud nedošlo mnoho, ale již z došlých odpovědí můžeme usoudit, že naše rozhodnutí o obrazové příloze bylo správné, i za cenu nové úpravy předplatného. Rada odpovědí žádá větší formát, odpovídající aspoň formátu předních cizích horolezeckých časopisů (Die Alpen, L'Alpinisme) t. j. rozměru 26 × 19 cm. V tomto směru jsme vázáni úředním povolením ministerstva informací, které povolilo náš časopis ve formátu norm. A 5 a také papír tiskárně v tomto rozměru je pro náš časopis přidělován. Toho, že formát časopisu je malý, byli jsme si vědomi již při prvních číslech a již při žádosti za vydávání žádali jsme, aby časopis byl povolen ve formátu norm. B 5, leč v tom směru je výměr o povolení časopisu pevný a nelze pro letošní ročník o změně formátu vůbec uvažovat, když se formát papíru řady B nevyrábí a není k dostání.

● Poněvadž poslední číslo ročníku 1947 bylo rozesláno odběratelům až koncem ledna 1948 a byly v něm — pokud možno — všechny poslední drobné zprávy, je dnes tato část časopisu slabší. Doufáme však v příštím čísle zachytiti opět vše, co se v mezidobí událo.

● V tomto směru redakce chce vésti časopis též jako »úřední list« svého druhu pro náš Svaz, aby věci, které mají býti známy, byly ko-

nečně členům a příslušníkům také oznámeny. Budu moci v příštím čísle uvést podrobnější zprávu o činnosti výboru a technického sboru Svazu?

● Příkladáme k tomuto číslu složenku Poštovní spořitelny v Praze k poukázání předplatného za ročník 1948. Je to 60 Kčs, jednotlivá čísla za 10 Kčs. Neotálejte s placením, prospějete tím svému časopisu a tím všem našim horolezcům.

● Ještě na 340 horolezců — odběratelů časopisu v roce 1947 nevyrovnalo předplatné Kčs 45,- za minulý ročník »Horolezce«! Jste i vy mezi nimi? Vyrovnajte dlužné předplatné za loňský ročník zároveň s předplatným na rok 1948. Ušetříte Svazu a časopisu upomínací výlohy!

Zprávy svázové

● Ze zasedání výboru Svazu. Dne 17. února 1948 sešla se mimořádná schůze výboru Svazu čsl. horolezců v Praze; předsedal jí místopředseda Svazu p. tov. Pilnáček. — Z důležitějších věcí, které byly na schůzi projednány vynímáme usnesení výboru o pořádání kongresu mezinárodní alpské unie UIAA 1948 na Štrbském plese ve Vysokých Tatrách počínajíc dnem 9. srpna 1948, tedy po horolezeckém týdnu JAMES-u. Přesná doba trvání kongresu jakož i jeho organizace je ponechána přípravnému výboru kongresu, který byl ustaven v tomto složení: p. řed. Gustav Nedobřý, ústřední předseda KSTL je předsedou, Dr. Oto Jelínek tajemníkem, členy jsou: pp. Jožo Šimko, R. Kubín, Dr. Roubal a Dr. Dostál. — Souběžně s kongresem UIAA hodlá Svaz uspořádat tábor pro zahraniční výkonné horolezce ve Vysokých Tatrách, co též má připravit přípravný výbor kongresu. — V této schůzi výboru mělo být též rozhodnuto o odznaku Svazu a o odznaku pro cvičitele a instruktory. Jelikož návrhů došlo málo a většinou byly nevyhovující, výbor ustavil porotu, která v posledním prodlouženém termínu, a to dne 2. března t. r. v 8 hod. večer, vybere z došlých návrhů návrh vhodný pro odznak Svazu. Možno tedy ještě dodatečně do 2. března t. r. zaslati návrhy na odznak na adresu našeho časopisu. — Výbor dále schválil návrh redakční rady na vydání »Ročenky Horolezce« pro rok 1948 a přislíbil subvenci. Ročenka bude vydána v prosinci t. r. a až budou známy náklady a provedena kalkulace, bude včas provedena subskripce mezi členstvem.

● Z příkazu výboru Svazu čsl. horolezců činíme na všechno členstvo **v ý z v u**, aby na adresu našeho časopisu zaslalo k reprodukci vhodné snímky z Tater, z Alp a snímky horolezeckého charakteru vůbec za účelem zřízení Fotoarchivu Svazu čsl. horolezců.

Horská literatúra

Dr K. K.:

Z CIZÍ LITERATURY.

G. O. Dyhrenfurth: »**Baltoro**«, kniha o Himalajích, vydaná u Benno Schwabe & Co., Basel, 1939. Popisuje oblast, uvedenou v nappise, velmi obšírně na 194 strankách, se 202 obrázky, 4 kresbami, mapou oblastí Baltoro v měřítku 1:150.000 a třemi mapovými náčrtky.

Nová mapa **Karakorum** s názvoslovím, dohodnutým na konferenci o Karakorum v roce 1937, byla vydána v roce 1940 v měřítku 1:175.000 Královskou zeměpisnou společností v Londýně.

Almora a Garhwal — oblast Nanda-Devi, nová mapa těchto oblastí byla připravena k vydání koncem roku 1945. Dosud není však ve volném prodeji, asi vzhledem k událostem v Indii.

Charles Gos: **L'Épopée Alpestre**. Vydáno u Victor Attinger, Neuchatel, 1945, stránek 186. — Dílo známého spisovatele a vydavatele horské literatury zpracovává tentokrát dějiny horolezectví a průzkumu hor od nejstarších dob až do t. zv. zlaté doby alpinismu, o nynější době se zmiňuje pouze přehledně. Je rozděleno do sedmi kapitol s názvy: Antika, Středověk, Renaissance, XVII. století, XVIII. století 1700—1770, XVIII. století 1770—1800, XIX. století a naše doba. První období naznačmenává skutečně známé a i legendární výstupy do hor, poslední jedná velmi obšírně o výpravách do Alp za účely vědeckými a počátek horského turistického ruchu ve Švýcarsku a Francii, líčí rovněž vznik prvních cestovních průvodců, počátek rukovětí Baedekerových, Meyerových, Murrayových a jejich předchůdců.

Guide de Massif des Ecrins — sestavili Lucien Devies a Maurice Laloue. Ve dvou svazcích popisuje se zde oblast Meije a Ecrinu, dále Ailefroide, Pelvoux, Bans, Olan, Muzelle. Obsáhlé dílo má 786 stran se 103 diagramy a nákresy a je prvním poválečným průvodcem francouz-

ským, vydaným v nakladatelství B. Arthaud, Grenoble a Paris, za spolupráce Groupe de la Haute Montagne.

Dr Georges Gaubert: **Jean Arlaud**. Vydáno r. 1939 u Édouard Privat, Toulouse, 122 stran, 17 fotografií. — Po válce dostáváme do rukou knížku vzpomínek na dr. Jeana Arlauda, čestného člena Klubu českých alpských turistů, přítele našeho národa. Ve vyprávění jeho důvěrného přítele je zachycen celý jeho život, dětství, studia, vojenská služba, hory, cesty a neštěstí ze 24. července 1938, které nám vzalo Jeana Arlauda navždy. Pamatujeme se na Jeana Arlauda v Československu v roce 1934 a v roce 1937. Tehdy měl přednášku o své výpravě do Himalají (Karakorum) v roce 1936. Knižka doplňuje nám jeho obraz hlavně v tom, co znamenal pro mladé francouzské lezce, kteří na svého lezeckého »patrona« rovněž nezapomenou.

Studijní cesta na kurs l'U. I. A. A. v Davosu v prosinci 1947 dala účastníkům do rukou cenné knížky, malé rozsahem, avšak velmi obsažné. Jsou to příručky švýcarské armády o počasí a lavinách: **Wetter und Lawinen** (německy) a **Météorologie et Avalanches** (francouzsky). Vydáno jako služební předpis v roce 1942. Počasí — meteorologie je zachycena se zřetelcem na zimní a horské poměry a pojednává zejména o základních složkách, které tvoří místní počasí (tlak vzduchu, teplota vzduchu, oblačnost a pohyb vzduchu), pozorování povětrnostních map, tvoření fohnu, pozorování místních změn a odhad počasí do budoucnosti. Část o lavinách je zpracována přehledně do těchto oddělení: vznik sněhu, jeho padání a transformace, druhy sněhu, teplota sněhu a změny ve sněhové pokrývce, tvoření a druh lavin, prozkoumávání sněhové pokrývky a odhad nebezpečí lavin, umělé odstraňování lavin, ochrana před lavinami a postup v nebezpečných místech, záchranná služba při lavinových neštěstích. Pokusím se během času některé oddíly těchto příruček přeložit, aby naši horolezci poznali aspoň touto cestou zkušenosti s lavinami a použili je v našich horách.

Při téže příležitosti dostali jsme do rukou dílo **Die Rechtsfragen der Bergsteiger und der Skifahrer** (Právní otázky horolezců a lyžařů) od dr. Karl Daneggera, které vyšlo v Polygraphischer Verlag A. G. v Curychu v roce 1938. Na 190 stranách rozebírá tam autor všechny otázky, které mohou přijít resp. přišly na přetřes při právní likvidaci různých příhod, nehod, událostí a jednání v horách a na lyžích. Jsou to otázky pozemkového vlastnictví v horách a vstupu na cizí pozemky, úrazové pojištění horolezců a lyžařů, úprava vedení v horách a na lyžích a autorisace odpovědných vůdců a cvičitelů, právní otázky vzniklé z pořádání lyžařských závodů a účasti na nich, otázky ručení při horolezectví a při lyžaření, úprava používání chat. Dílo je psáno švýcarským právníkem

podle tamních právních předpisů. Zkušenosti tamní jsou však dosti dlouhé a rozsáhlé a právní systémy civilisovaných států v Evropě jsou do té míry příbuzné, že zkušenosti, obsažené v této knize, možno použít i při jiných případech i u nás. Přečtení této knihy doporučuji každému, kdo bude koncipovat smlouvy pojišťovací, tržové smlouvy o koupi nemovitostí v horách, nájemní a pachtovní smlouvy s nájemci chat a řešit likvidaci náhrad škody za úrazy a zavinění těchto úrazů.

André Roch: **Garhwal - Himalaya**, Expedition suisse 1939, vydáno u Victor Attinger, Neuchatel - Paris, 1947; 170 stran, 3 mapy, 44 fotografie. Sympatický André Roch, hlavní instruktor při kursu l'U. I. A. A., vydal po válce dílo o své výpravě do Himalají v roce 1939. Tehdy výprava, které se zúčastnili mimo autora ještě ing. Ernest Huber a horští vůdci Fritz Steuri a David Zogg, prozkoumávala oblast Garhwalu — v blízkosti Nanda-Devi, 7820 m, nejvyšší hory člověkem dosud dostoupené. Popisy o výstup na Badrinath a Satopanth se všemi příhodami a nehodami jsou podány přirozeně, bez příkras stejným příjemným způsobem, jakým jsme tyto události slyšeli přímo z úst autorových v Davosu v prosinci 1947, kdy jsme si mohli prohlédnouti ještě další fotografie a kresby autorovy z této výpravy. Doufejme, že dostaneme přítele Rocha do Tater a do Československa, aby nám pověděl o těchto horách něco osobně, jakož i o své poslední výpravě v roce 1947.

Činnost švýcarského »Institutu für Schnee- und Lawinenforschung« na Weissfluhjoch u Davosu je zachycena ve výročních zprávách, které jsme dostali za léta 1943/44, 1944/45, 1945/46, dále zprávy téhož ústavu za rok 1946. Tatáž činnost a její důležitost pro celé Švýcarsko je uvedena ve zvláštním otisku pod názvem »La lutte contre les avalanches en Suisse«, vydaném v Paříži v nakladatelství Berger-Levrault v r. 1947.

Dr Karel Kučera:

NOVINKY V ČESKÉ HOROLEZECKÉ LITERATUŘE.

Po novém vydání Horolezeckého průvodce po Vysokých Tatrách od dr. Františka Kroutila a dr. Jana Gellnera nakladatelstvím ORBIS, zapojují se noví autoři a nové nakladatelství do naší horské literatury. Nakladatelství Vladimíra Žikeše v Praze I vydalo dvě díla našich členů a to: Josefa Vrzáka: **Přes ledovce a skály**, a ing. Vladimíra Sadílka: **Ze světa našich hor**. První kniha jsou vzpomínky autora z Alp, z Tater a z vězení, vše ovšem v souvislosti se svobodou a štěstím v horách. Jsou tam popisy výstupu na Velký Fiescherhorn — 4049 m v Bernských Alpách, Dent Blanche — 4364 m, Moming - Zinalrothorn — 4223 m ve Valiských Alpách, vše se stanoviska horolezce, který má hory

rád a nalézá v nich úplné ukojení osobního štěstí a plnou protiváhu všedního městského života. Kapitola »Dopis z Landsbergu« jsou črty, přirozené při touze po svobodě v době temna a nesvobody celého národa a autorova vězení za války. Čtyřicet celostránkových hlubotiskových ilustrací z rakouských a švýcarských Alp a z Tater výstižně doplňuje celé dílo. Doufáme, že nám autor napíše též něco do našeho časopisu, když to umí tak pěkně podat na častých přednáškách a v kursech.

Druhá kniha ing. Vladimíra Sadílka »Ze světa našich hor« s podtitulem »Kniha o zimní kráse horské přírody« je samostatný první díl dvoudílného díla o našich horách. Dílo je dalším pokusem v české grafické tvorbě o zveřejnění krás krajiny v knize takřka převážně obrazové. Předmluva našeho člena Ladislava Škvora uvádí charakteristiky jednotlivých horských skupin u nás, které se potom ukazují na osmdesáti stranách hlubotiskových reprodukcí vybraných fotografií zimní horské krajiny. Všechny naše horské skupiny jsou zde zachyceny ve svých typických tvarech; lesnatá Šumava a Beskydy, ojíněné stromky krkonošské, zasněžené pláně a svahy pastvin na Fatře a Nizkých Tatrách, skalnaté vrcholy Rozsutce a Roháčů a vysokohorské srázy Vysokých Tater. Kultura obrazové reprodukce nenašla dosud u nás takové obliby, jaké si zasluhuje. Kniha dr. Staňka o zvěři, dílo o beskydském pralese jsou počátky, dílo ing. Sadílka dalším — a prvním poválečným pokusem —, aby kniha zdařilých fotografických reprodukcí našla své místo v našich knihovnách. Bude zajisté našim přáním, aby i ohlášený druhý díl o letní kráse horské přírody vyšel v nejbližší době, aby celé dílo úplností získalo místo, které mu náleží. V Německu vycházel před válkou oblíbený Blodigův »Alpenkalender« každoročně a všichni přátelé horské přírody se na něj těšili, poněvadž představoval soubor nejlepších fotografií za uplynulý rok. Toto místo si získal svou hodnotou obrazů. Proč by i naše horské fotografie neměly si dobytí podobné místo u nás? Podnikavost autora i nakladatelství zaslouží podpory všech našich členů. Může-li náš švýcarský přítel André Roch vydávat kromě svých cestopisů i díla fotografická, můžeme připravit i my něco podobného. Snad pro cizinu bylo by možné doplnit s malým nákladem text předmluvy a obrazů překlady francouzskými a anglickými.

HOROLEZEC, věstník Svazu československých horolezců, vychází šestkrát do roka. • Vydavatel: Svaz československých horolezců v Praze. • Řídí: JUDr Karel Kučera a JUDr Rastislav Roubal. • Redakce a administrace: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Odpovědný zástupce listu: JUDr Karel Kučera, advokát, Praha II, Václavské nám. č. 64. • Účet Poštovní spořitelny v Praze číslo C - 48.284. • Tiskne Antonín Lapáček, Praha-Karlín, Poděbradova 2. • Expedice: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Novin. sazba povolena ředitel. pošt v Praze pod č. j. IA-Gre-2372-OB/1947. Dohlédací poštovní úřad Praha 25.

Pro
každý
sport

SPORT

J. STRNIŠTĚ

PRAHA II, POŘÍČ 12

YMCA - Tel. 248-88